

Небројено пута смо на својим леђима осетили да историја, за коју су нас годинама убеђивали да је „мртва“, не само да „пуца од здравља“, већ заиста поседује крајње префињен смисао за иронију. Из Ватикана нам је, тако, пре неки дан стигла вест да Карл Маркс, идеолог који је нам је „све оно замутио“, и коме смо се само у Београду за „то“ одужили именовањем у његову част највећег градског трга и посвећивањем низа научних институција изучавању искључиво његове мисли, а кога смо се, опет, ритуално одрекли на своме путу у Бољу будућност, заправо и није тако лош, колико су нас навели да мислимо . Не само да његова филозофија представља значајан увид у „друштвено отуђење великог дела човечанства“, већ његова истраживања бацају „додатно светло“ на оно што се догодило са глобалним капитализмом у протеклих неколико година кризе, односно деценију – две апсолутне моћи?! На оно о чему су нас наши комесари, пропагандисти и наставници марксизма упозоравали деценијама, на општи подсмех и презрење?!

У свом преиспитивању властитог односа са савременим светом, Ватикан је, изгледа, „сложио коцкице“ и схватио да достојанство Свевишњег не може угрозити еволуција живота на Земљи, ротација планета око Сунца, а поготово не облик друштвеног уређења који се не би заснивао на грамзивости (тј. „приватној својини“), израбљивању (тј. „првобитној акумулацији капитала“) и претпоставци да је „човек човеку вук“ (односно, „слободи конкуренције“). У најновијем филму Мајкла Мура један католички свештеник не либи се да капитализам назове „радикалним злом“. На другој страни планете, Наталија Нарочницка, православни историософ, подвлачи да је управо озлоглашена Стаљинова епоха означила прекид у прогонима Цркве које су започеле бољшевичке власти, а који су спровођени више у име „рационализма и просветитељства“ него у име „светског пролетаријата“.

Све то, некако, „не звучи како треба“. И све то искаче из лепих, угодних и смирујућих црно-белих шаблона хладноратовског Холивуда. Још се може показати да ћемо се за коју годину горко кајати што смо Карла Маркса уклонили са својих улица и тргова, као што ће се Запад покајати што нам је толике године завртао руку због прихватања учења човека за кога се испоставило да је „у ствари океј“? Или ће се показати да је историја неумољива и да се зна ко коси, а ко воду носи, те ко коме заврће руку, без обзира на то коју идеологију и коју религију ко заступао? Чињеница да се „Интернационала“ вратила у светске биоскопе и чак, на један необичан начин, добила неочекивану терцу од Свете столице, не мора да значи да се најзад утабао пут за истински интернационализам. Као што не мора да значи да је чињеница да смо тек сада заиста добили светски пролетаријат који

заиста

„нема шта да изгуби осим својих окова“, знак да нас чека неминовна Светска револуција.

Прича са Марксом неодољиво подсећа на народну приповетку о Тамном вилајету. Руси би то назвали „смутним временом“. Они са тиме имају доста горког искуства. А самим тим имају на шта да се позову док тапкају у мраку, заједно са остатком планете. Један од таквих ауторитета може бити и покојни Александар Солжењицин, који је својевремено, по повратку у Отаџбину, у она претешка времена за његов народ и целу Источну (и „Југоисточну“) Европу истакао да, у односу на Запад, „ми имамо предност што смо прележали једну тешку болест, на коју смо сада створили имунитет“. У односу на Запад, ми смо искусили оба система и ниједан нас више не очарава. Њих можда тек чека оно што ми искувише добро познајемо. Изненадна западна благонаклоност према Карлу Марксу свакако се може гледати кроз ову призму, као што се може рећи да је природно да се у тренутку ритуалног самоубиства глобалног капитализма мало поштовања ода човеку који је све то крајње пластично предвидео. Најзад, историја сваких неколико деценија лупи добар шамар онима који бахато одбијају да из ње повуку наук. Заиста, међутим, не би било згорег да нас ова најновија пљуска заобиђе. Али ако се испостави да и ми останемо црвена лица, ваљаће озбиљно поставити питање – да ли смо настрадали зато што смо са нечим пожурили, или зато што смо са тиме закаснили

. Ово питање ћемо себи свакако још постављати у наредних неколико година, и то често везано управо за Карла Маркса. Па ко се Маркса одрекне – кајаће се. Ко га се не одрекне – кајаће се. У недоглед.